

Антонова О.Є., Дубасенюк О.А., Ковальчук В.А. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – С. 386-403.

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНА СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОЇ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЖИТОМИРСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

У створенні особистісно орієнтованої системи внутрішньої діагностики навчальної діяльності студентів Житомирського державного університету імені Івана Франка вагому роль відіграє педагогічний моніторинг. Завдяки моніторингу здійснюється накопичення інформації про кожного із студентів, що забезпечує безперервне відстеження набуття і зростання їх особистісного й професійного розвитку, а також дає можливість прогнозувати та моделювати розвиток і стан майбутньої професійної діяльності. Моніторинг внутрішньої діагностики навчальної діяльності студентів та розвитку їх творчого потенціалу є умовою реалізації компетентнісного та професійно орієнтованого підходу.

Моніторинговий підхід дає можливість:

- зібрати інформацію, вивчити та проаналізувати рівень професійної компетентності та розвитку творчого потенціалу майбутнього педагога в умовах впровадження особистісно орієнтованого підходу взаємодії суб'єктів освітнього процесу;
- виявити готовність педагога до впровадження особистісно орієнтованого підходу в роботі з дітьми, внесення корективів, які зможуть наблизити бажані прогностичні результати;
- відстежити позитивні та негативні тенденції розвитку професійної та творчої компетентності майбутнього педагога;
- дослідити, які психологічні чинники впливають на позитивний чи негативний розвиток творчого потенціалу та професійну майстерність педагога;
- розробити систему критеріїв оцінювання та вимірювання якості діагностичних обстежень за запропонованими напрямками;
- визначити виховний потенціал педагогічного колективу;
- виявити позитивні та негативні впливи у мікросередовищі ВНЗ і на цій основі розробити заходи, щодо поліпшення навчально-виховної роботи;
- встановити реальні умови формування особистості і освітньо-розвивального середовища у ВНЗ різних категорій студентів;
- виробити єдині педагогічні позиції, підвищити ефективність навчально-виховних впливів на основі об'єктивного уявлення про студентів певної групи (завдання куратора та викладачів);

- сприяти розвитку самосвідомості та особистої відповідальності суб'єктів освітнього процесу;

- забезпечити індивідуалізацію та диференціацію у навчанні та вихованні кожної особистості; врахування рівня розвитку її схильностей, обдарованості, креативності;

- виявити відносний рівень розвитку студентів, студентських колективів та органів студентського самоврядування;

- аналізувати зміни рівня розвитку студентів під впливом навчально-виховних заходів;

- визначити потенційні можливості психічного розвитку студентів.

Метою моніторингу є вивчення та оцінка якості професійної підготовки майбутніх учителів за допомогою системи заходів щодо збору та аналізу інформації, прийняття рішень про розвиток навчально-виховного процесу на основі аналізу виявлених типових особливостей та тенденцій.

Основним **завданням** моніторингу є системне вивчення природи навчального процесу на факультетах та в інститутах Житомирського державного університету імені Івана Франка з метою виявлення тенденцій та вироблення на цій основі науково-методичних рекомендацій по формуванню комплексу дій з керування якістю навчального процесу в університеті.

Суб'єкт моніторингу: майбутній учитель;

об'єкт моніторингу: рівень професійної компетентності;

предмет моніторингу: рівень навчальних досягнень студентів; організація навчальної діяльності майбутніх учителів та роботи викладачів.

Моніторинг якості підготовки фахівців **реалізується** за допомогою комплексу методів і чітко розроблених процедур. На відміну від контролю, який кожного року спрямовується на нові об'єкти, моніторинг спрямовується на одні й ті самі об'єкти й періодично повторюється. Моніторинг якості підготовки фахівців проводиться щорічно у випускних групах кожної спеціальності університету таким чином, що за один рік моніторингом охоплюються всі академічні групи даної спеціальності відповідного курсу.

Підсумки моніторингу та вжитих заходів регулярно обговорюються на Вченій та методичній радах університету, на факультетах, в інститутах, на кафедрах. Підсумкові та аналітичні матеріали моніторингу публікуються в пресі та у вигляді окремих методичних брошур.

За отриманими результатами моніторингу кафедри, факультети та інститути щорічно здійснюють аналіз та формують комплекс заходів з удосконалення якості підготовки фахівців.

Головними **об'єктами** моніторингу якості підготовки фахівців є:

- якість змісту освіти (перебіг процесу),
- виконання навчальних планів (перебіг процесу);
- якість діяльності викладачів (перебіг процесу);
- якість управління (перебіг процесу);
- якість матеріально-технічного забезпечення (ресурси процесу);
- якість засвоєння навчальних дисциплін (результати процесу);

- сформованість особистих якостей у випускників (результати процесу);
- діяльність випускників (результати процесу).

Моніторингом охоплюються наступні **блоки дисциплін**:

- професійно-орієнтовані дисципліни;
- фахові дисципліни.

До **показників** моніторингу якості підготовки фахівців можна віднести:

- оцінку готовності випускників до професійної діяльності керівником (високий, середній, низький рівень);
- самооцінку готовності випускників до професійної діяльності (високий, середній, низький рівень);
- відповідність особистих якостей випускників вимогам професії;
- відповідність професійних знань випускників вимогам професії;
- відповідність професійних умінь випускників вимогам професії;
- здатність випускників до інноваційної діяльності;
- наявність у випускників основних структурних компонентів знань та умінь (відповідно до кваліфікаційної характеристики та переліку компетенцій фахівця).

Підґрунтям у системи підготовки фахівців у Житомирському державному університету імені Івана Франка є **компетентнісний підхід**, спрямований на компетенцію, тому моніторинг спрямовується саме на оцінку та самооцінку рівня сформованості компетенції фахівців, які поєднують знання, вміння, мотивацію, оцінні судження, досвід діяльності тощо.

Оцінювання та самооцінювання здійснюється за 12-бальною шкалою з урахуванням трьох рівнів сформованості визначених компетенцій.

Результати загальної оцінки формують узагальнену експертно-діагностичну оцінку та вносяться до соціометричної матриці.

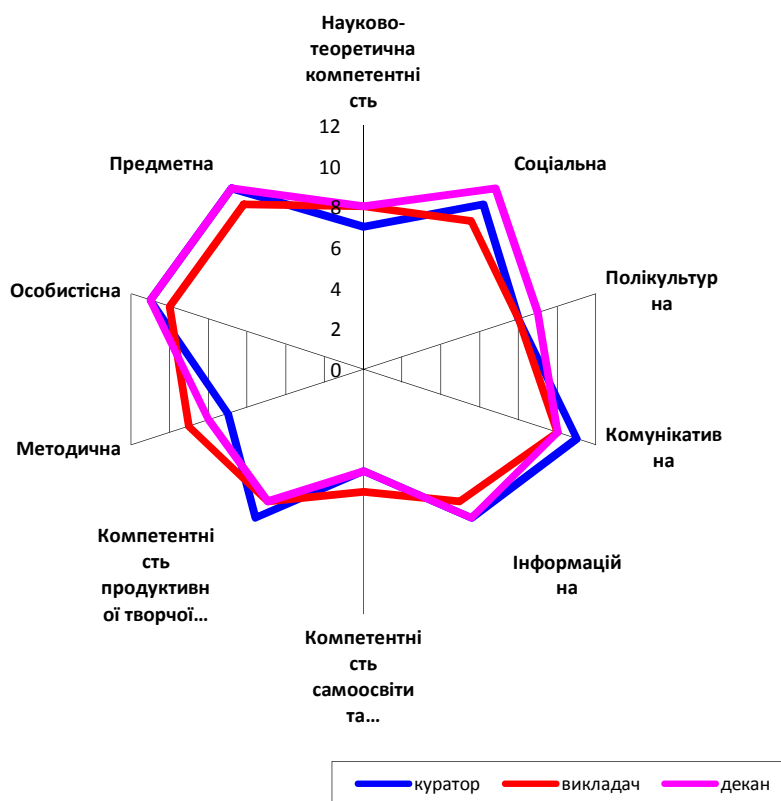
ВИДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	Рівні компетентності, які визначають особи, що вивчають діяльність студента			Самооцінка	Загальна оцінка
	Куратор	Викладач	Декан		
Науково-теоретична компетентність					
Соціальна компетентність					
Полікультурна компетентність					
Комунікативна компетентність					

Інформаційно-технологічна компетентність					
Компетентність самоосвіти та саморозвитку					
Компетентність продуктивної творчої діяльності					
Методична компетентність					
Особистісна компетентність					
Предметна компетентність					

Узагальнений рівень професійної компетентності _____

Показники кожної компетентності розроблені відповідно до спеціальності майбутнього вчителя. Для прикладу, наведемо перелік компетенцій для випускників історичного факультету.

Таким чином формується цілісний інформаційний комплекс уявлень про особистість майбутнього вчителя, який можна відобразити у вигляді пелюсткової діаграми.

ДОДАТОК

Перелік компетенцій майбутнього фахівця, які підлягають оцінці

З метою підвищення рівня професійної підготовки майбутніх учителів викладачами нашого університету проводиться моніторинг якості підготовки фахівців. Просимо Вас оцінити за 12-бальною шкалою сформовані у Вас знання і уміння, які складають різні види компетентностей. Будемо вдячні за Ваше розуміння та відвертість.

Оціночна шкала №1. Науково-теоретична компетентність

/п	ПОКАЗНИКИ	Рівні компетентності			
		Початковий	Середній (4-6 балів)	Достатній (7-9 балів)	Високий (10-12)
1.	Знання загальних теоретичних основ педагогічної науки в контексті викладання профільного предмету.				
2.	Знання історії розвитку педагогічної науки і сучасних її досягнень.				
3.	Розуміння стратегії розвитку освіти і виховання на сучасному етапі відповідно основних європейських стандартів.				
4.	Знання змісту освіти у контексті навчального предмета.				
5.	Знання змісту Державного стандарту базової і повної середньої освіти з фахового предмету.				
6.	Знання змісту основних державних документів, які характеризують сутність, напрями, основні вимоги до розвитку, рівня якості освіти і виховання підростаючого покоління.				
7.	Знання основних документів міських та регіональних органів управління освіти, які визначають зміст роботи та напрями удосконалення рівня якості освіти і виховання підростаючого покоління.				
8.	Знання методологічних та теоретичних основ управління в системі освіти та виховання.				
9.	Знання загальних основ методики організації виховної роботи та навчально-пізнавальної діяльності школярів..				

10.	Знання і вміння здійснювати науково-педагогічні дослідження в межах професійної діяльності.				
-----	---	--	--	--	--

Оціночна шкала №2. Соціальна компетентність

№ п/ п	ПОКАЗНИКИ	Рівні компетентності				
		Початковий (1-3 балів)	Середній (4-6 балів)	Достатній (7-9 балів)	Високий (10-12)	
1.	Знання про роль і функції особистості як члена суспільства, його права та обов'язки.					
2.	Уміння співпрацювати із представниками різних соціальних груп відповідно до професійних обов'язків (молодіжні неформальні об'єднання, пенсіонери та ін).					
3.	Вміння стимулювати учнів до самостійного прийняття тактичних та стратегічних рішень: як навчатися, чому навчатися, який шлях у житті обрати.					
4.	Вміння вчити учнів аналізувати механізми функціонування соціальних інститутів суспільства, визначаючи в них власне місце, та проектувати стратегії свого життя з урахуванням інтересів і потреб різних соціальних груп, індивідуумів, відповідно до соціальних норм і правил, наявних в українському суспільстві, та інших чинників.					
5.	Вміння вчити учнів продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі та команді, виконувати різні ролі й функції в колективі, проявляти ініціативу, підтримувати та керувати власними взаєминами з іншими.					
6.	Вміння аналізувати та конструктивно розв'язувати педагогічні задачі, конфлікти, досягати консенсусу, брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх виконання.					
7.	Вміння вчити учнів спільно визначати цілі діяльності, планувати, розробляти й реалізовувати соціальні проекти і стратегії індивідуальних та колективних дій.					
8.	Вміння вчити учнів враховувати історичний та соціальний досвід попередніх поколінь, досліджувати суспільні проблеми, прогнозувати тенденції суспільного життя,					

	робити відповідальний вибір способу їх розв'язання у процесі навчання, в особистому та суспільному житті.				
9.	Вміння вчити учнів реалізовувати та захищати свої права, інтереси в умовах громадянського суспільства та застосовувати стратегії поведінки, спрямовані на зміцнення української держави.				
10.	Вміння застосовувати різні педагогічні методи для стимулювання в учнів накопичення соціального досвіду, формування позитивних навичок поведінки, розвитку ініціативи.				

Оціночна шкала №3 Полікультурна компетентність

№ п/п	ПОКАЗНИКИ	Рівні компетентності			
		Початковий	Середній (4-6)	Достатній (7-9)	Високий (10-12)
1.	Знання та уміння толерантної поведінки та конструктивної діяльності в умовах культурних, мовних, релігійних та інших відмінностей між людьми відповідно своїх професійних обов'язків.				
2.	Знання і вміння поважного ставлення до інших народів, їх історії, культури, традицій, мови, прагнення до взаємодопомоги.				
3.	Вміння вчити учнів аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення національної, європейської та світової науки й культури, орієнтуватися в культурному та духовному контекстах сучасного українського суспільства.				
4.	Вміння стимулювати учнів до вивчення рідної та іноземних мов, застосовувати навички мовлення та норми відповідної мовної культури, використовувати народознавчий матеріал при вивченні різних історичних епох.				
5.	Вміння застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на систему індивідуальних, національних і				

	загальнолюдських цінностей, для розробки й реалізації стратегій і моделей власної поведінки.				
6.	Вміння вчити учнів опановувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурних, мовних, релігійних та інших відмінностей між народами, різноманітності світу й людської цивілізації.				
7.	Вміння використовувати міжпредметні зв'язки для формування в учнів цілісного уявлення про історичний, економічний, політичний, соціальний та духовний розвиток вітчизняного та всесвітнього людського суспільства.				
8.	Знання та вміння проводити позакласні заходи, тижні історії, вечори на основі використання матеріалів культурологічного характеру, найкращих надбань вітчизняної та всесвітньої культури.				
9.	Вміння вчити учнів любити свій народ, бути йому відданим, продовжувати збагачувати загальнолюдські та національні морально-духовні цінності.				
10.	Знання та вміння розкривати значимість вивчення вітчизняної історії в контексті розвитку України як європейської держави.				

Оціночна шкала №4

Комунікативна компетентність

№ п/п	ПОКАЗНИКИ	Рівні компетентності			
		Початковий	Середній (4-6)	Достатній	Високий (10-12)
1.	Знання та уміння здійснювати комунікацію, вибирати педагогічно доцільні доброзичливі форми спілкування в системі відношень «вчитель-учень», «вчитель-вчитель», «вчитель-батьки».				
2.	Знання та уміння здійснювати самостійно визначати мету комунікації, застосовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації, вміти емоційно налаштуватися на спілкування з іншими людьми.				

3.	Знання та вміння монологічного, діалогічного та писемного мовлення відповідно професійної діяльності.				
4.	Вміння вчити учнів пояснювати свою поведінку, вчинки, а також поведінку і вчинки інших людей.				
5.	Вміння ефективно спілкуватись, взаємодіяти і співпрацювати з окремими особами, різними соціальними групами, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших.				
6.	Знання та вміння забезпечувати розвиток монологічного мовлення учнів через проведення усного опитування: аналізу і самоаналізу відповіді; учнівських повідомлень, доповідей; захистів творчих робіт, проектів, рефератів; розв'язання проблеми.				
7.	Знання та вміння розвивати діалогічне мовлення учнів через проведення: бесід, диспутів, семінарів, конференцій; обговорення проблеми, мозкового штурму; дидактичних ігор комунікативного характеру.				
8.	Знання та вміння розвивати писемне мовлення учнів через написання: повідомлень, рефератів, письмових рецензій, конкурсних робіт.				
9.	Знання та вміння дотримання норм сучасної літературної мови, вимог використання наукового лексикону; культури спілкування.				
10.	Знання та вміння педагогічної техніки (володіти своїм тілом, мімікою, жестами, голосом для ефективної реалізації обраних методів і прийомів навчально-виховної роботи).				

Оціночна шкала №5.

Інформаційно-технологічна компетентність

№	Рівні компетентності
---	----------------------

п/п	ПОКАЗНИКИ	Початковий	Середній (4-6 балів)	Достатній (7-9 балів)	Високий (10-12)
1.	Знання та практичне володіння методами формування в учнів загально-навчальних умінь опрацьовувати інформацію: аналізувати, синтезувати, класифікувати, порівнювати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки тощо.				
2.	Знання та практичне володіння методами роботи з комп'ютерною технікою на уроках та під час проведення позакласних заходів з історії та правознавства.				
3.	Уміння залучати учнів до самостійної пізнавальної діяльності, вміння самостійно здобувати знання, вести пошуково-дослідницьку роботу.				
4.	Знання та практичне володіння методами стимулювання учнів знаходити, аналізувати, систематизувати, оцінювати та використовувати інформацію різних джерел (підручника, довідкової літератури, архівних джерел) щодо життя суспільства і людини в ньому.				
5.	Знання та практичне володіння методами навчання учнів застосовувати інформаційно-комунікаційні технології при вивченні історії та в повсякденному житті: використання навчальних програм з історії, програм-репетиторів; використання контролюючих програм; використання можливостей Інтернету в процесі опрацювання питань з вітчизняної та всесвітньої історії.				
6.	Знання та вміння вчити учнів будувати інформаційні моделі й досліджувати їх за допомогою засобів інформаційних комп'ютерних технологій.				
7.	Знання та вміння розвивати в учнів складання схем, хронологічних таблиць, алгоритмів, малюнків та ін.				

8.	Вміння вчити учнів критично оцінювати інформацію, отриману із різних джерел, що характеризують одні і ті самі події, факти, явища, процеси, діяльність історичних постатей.				
9.	Вміння ведення шкільної документації в електронному варіанті.				
10.	Вміння розробки методичного електронного забезпечення дистанційної освіти.				

Оціночна шкала №6.

Компетентність самоосвіти та саморозвитку

№ п/п	ПОКАЗНИКИ	Рівні компетентності			
		Початковий	Середній (4-6 балів)	Достатній (7-9 балів)	Високий (10-12)
1.	Знання самого себе, власних сильних і слабких сторін особистості.				
2.	Знання та уміння використовувати методи самовиховання, самовдосконалення.				
3.	Знання та вміння створювати умови, які б спонукали учнів до розвитку в них прагнення до самовиховання, самовдосконалення.				
4.	Знання та організаційні уміння визначати мету власної діяльності та планування роботи для її реалізації.				
5.	Знання та вміння розвивати в учнів загальнонавчальні уміння (визначення цілей, планування, виконання, аналіз, рефлексія, самооцінка навчально-пізнавальної діяльності) як умови раціональної організації їх самоосвітньої діяльності.				
6.	Знання та вміння формувати в учнів необхідні навички мислительних операцій та дій.				
7.	Вміння стимулювати учнів до самопізнання, з метою визначення напрямів саморозвитку та самовдосконалення.				
8.	Вміння вчити учнів використовувати необхідні методи самоосвіти та самовиховання.				

9.	Вміння розвивати пізнавальні інтереси до навчання та самоосвіти учнів як провідної умови ефективною реалізації навчально-виховного процесу.				
10.	Знання та вміння дослідницької роботи при теоретичному та практичному вивченні історії.				

Оціночна шкала №7.

Компетентність продуктивної творчої діяльності

№ п/п	ПОКАЗНИКИ	Рівні компетентності			
		Початковий	Середній (4-6)	Достатній (7-9)	Високий (10-12)
1.	Знання та практичне володіння методами організації та здійснення науково-дослідницької діяльності.				
2.	Знання і вміння використовувати диференційовані творчі завдання для учнів різного рівня навчальних досягнень.				
3.	Уміння використовувати нетрадиційні домашні завдання.				
4.	Знання та практичне володіння методами проведення нестандартних форм навчання учнів.				
5.	Знання та практичне володіння методами стимулювання учнів до самостійного складання кросвордів, хронологічних таблиць, карт, тестів, питань з різних тем при вивченні історії.				
6.	Знання та практичне володіння методами залучення учнів до створення та реалізації творчих завдань та проєктів.				
7.	Вміння організувати різні творчі конкурси, направлені на підвищення рівня педагогічної та фахової майстерності.				
8.	Знання і вміння представляти результати науково-дослідної та пошукової діяльності у презентаціях, публікаціях, виступах.				
9.	Знання та вміння проводити різноманітну позакласну роботу з історії та активно залучати до неї учнів.				
10.	Знання та вміння розв'язувати стандартні і нестандартні педагогічні задачі.				

Оціночна шкала №8. Методична компетентність

№ п/п	ПОКАЗНИКИ	Рівні компетентності			
		Початковий	Середній (4-6 балів)	Достатній (7-9 балів)	Високий (10-12)
1.	Знання методики викладання фахового предмету.				
2.	Вміння практичного володіння сучасними традиційними та інтерактивними методами, формами та прийомами навчання і виховання школярів.				
3.	Знання і вміння практичного володіння методами диференційованої роботи із учнями різних груп.				
4.	Знання і уміння практичного володіння методами роботи зі слабо встигаючими та обдарованими учнями.				
5.	Знання та практичне володіння методами особистісно орієнтованого підходу на підставі психофізичних та індивідуально-особистісних якостей. Володіння методами вивчення розвитку особистості.				
6.	Знання та практичне володіння методами діагностики, аналізу, планування та прогнозування результату педагогічної діяльності.				
7.	Знання та практичне володіння методами самостійної та самоосвітньої роботи учнів.				
8.	Знання та уміння розробляти та застосовувати педагогічну технологію і оцінювати її ефективність.				
9.	Знання та практичне володіння методами контролю та оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності школярів.				
10.	Знання та практичне володіння методами дистанційного навчання.				

Оціночна шкала №9. Особистісна компетентність

	Рівні компетентності
--	----------------------

/п	СТУПІНЬ РОЗВИНЕНOSTI ПРОФЕСІЙНО-СПРЯМОВАНИХ ЯКОСТЕЙ	Початковий	Середній (4-6 балів)	Достатній (7-9 балів)	Високий (10-12)
1.	Любов до дітей.				
2.	Чесність, совісність, об'єктивність.				
3.	Тактовність.				
4.	Витримка, стриманість, терпеливість.				
5.	Організаторські здібності, вміння працювати з дитячим колективом.				
6.	Всебічний розвиток.				
7.	Принциповість і вимогливість.				
8.	Оптимізм, любов до життя.				
9.	Чуйність, гуманне ставлення до людей.				
10.	Творчий склад мислення.				

Оціночна шкала №10. Історико-предметна компетентність

№ п/п	ПОКАЗНИКИ	Рівні компетентності			
		Початковий	Середній (4-6 балів)	Достатній (7-9 балів)	Високий (10-12)
Хронологічна компетентність (знання і вміння орієнтуватися в історичному часі)					
1.	Знання і вміння розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретно-історичних умовах певного часу;				
2.	Знання і вміння співвідносити історичні події, явища з періодами, орієнтуватися в науковій періодизації історії.				
3.	Знання і вміння використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.				
Просторова компетентність (знання і вміння орієнтуватися в історичному просторі)					
1.	Знання і вміння співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами.				
2.	Знання і вміння, користуючись картою, пояснювати причини і наслідки історичних подій, процесів вітчизняної та всесвітньої історії, основні тенденції розвитку міжнародних відносин.				
3.	Знання і вміння характеризувати, спираючись на карту, історичний процес та його регіональні особливості.				
Інформаційна компетентність (знання і вміння працювати з джерелами історичної інформації)					
1.	Знання і вміння користуватися довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації.				
2.	Знання і вміння систематизувати історичну інформацію, складаючи таблиці , схеми, різні типи планів.				
3.	Знання і вміння самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел; виявляти різні точки зору, визнавати і сприймати таку різноманітність.				
4.	Знання і вміння критично аналізувати, порівнювати та оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію й пояснювати її необ'єктивність.				
Мовленнєва компетентність (знання і вміння будувати усні та письмові висловлювання щодо історичних фактів, історичних постатей та історичної					

теорії)				
1.	Знання і вміння реконструювати образи минулого у словесній формі у вигляді опису, оповідання, образної характеристики.			
2.	Знання і вміння викладати історичні поняття, зв'язки і тенденції історичного розвитку застосовуючи пояснення, доведення, міркування, узагальнюючу характеристику.			
Логічна компетенція (знання і вміння визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснення історичних фактів, явищ, процесів)				
1.	Знання і вміння визначати теоретичні поняття та застосовувати їх для пояснення історичних явищ і процесів.			
2.	Знання і вміння аналізувати, синтезувати та узагальнювати значний обсяг фактів, простежуючи зв'язки і тенденції історичного процесу.			
3.	Знання і вміння визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ та подій.			
4.	Знання і вміння визначати роль людського фактора в історії, розкривати внутрішні мотиви та зовнішні чинники діяльності історичних осіб.			
Аксіологічна компетенція (знання і вміння формулювати оцінки і версії історичного руху й розвитку)				
1.	Знання і вміння порівнювати й оцінювати факти та діяльність історичних осіб з позиції загальнолюдських та національних цінностей, визначати власну позицію щодо суперечливих питань історії.			
2.	Знання і вміння виявляти інтереси, потреби, протиріччя в позиціях соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції і напрями історичного розвитку.			
3.	Знання і вміння оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними.			

Як засвідчує аналіз результатів проведеного моніторинга серед основних компетенцій, які мають бути сформованими у майбутнього вчителя, найбільшого рівня набула особистісна компетенція. Вона передбачає набуття студентами таких якостей особистості як любов до дітей, чесність, совісність, об'єктивність; тактовність; витримка, стриманість, терпеливість; організаторські здібності, вміння працювати з дитячим колективом;

принциповість і вимогливість; оптимізм, любов до життя; чуйність, гуманне ставлення до людей; творчий склад мислення.

Найбільші проблеми виявилися у сформованості науково-теоретичної, соціальної та інформаційно-технологічної компетентності.

№п	КОМПЕТЕНТНІСТЬ	Середні значення
ВИСОКИЙ РІВЕНЬ		
1.	науково-теоретична	9,4
2.	соціальна	9,6
3.	полікультурна	9,9
4.	комунікативна	9,9
5.	інформаційно-технологічна	9,7
6.	самоосвіта та саморозвиток	9,9
7.	продуктивна творча діяльність	9,7
8.	методична	9,7
9.	особистісна	10,3
ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ		
1.	науково-теоретична	7,5
2.	соціальна	7,5
3.	полікультурна	8,7
4.	комунікативна	8,9
5.	інформаційно-технологічна	9
6.	самоосвіта та саморозвиток	8,8
7.	продуктивна творча діяльність	8,8
8.	методична	8,2
9.	особистісна	10
СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ		
1.	науково-теоретична	4,2
2.	соціальна	6,4
3.	полікультурна	7,7
4.	комунікативна	7,9
5.	інформаційно-технологічна	6,2
6.	самоосвіта та саморозвиток	7,9
7.	продуктивна творча діяльність	7,3
8.	методична	7,8
9.	особистісна	8,2

